

Matkamuiistelmia y. m. Uhtuan Maakuntapäiviltä 15. 3. - 15. 4. - 20.

(Jatkoa edelliseen numeroon.)

Nyt oli Karjalaan saapunut uusi mahti, jota ei tunnettu ja josta yleensä sen vuoksi Vienan Karjalassa oli suotuisa käsitys. Näihin tahdottiin suhtautua ystävällisesti ja luotettiin siihen, että nämät julistamansa pienten kansojen itsemääräämisoikeuden pohjalla tahtovat Karjalalle antaa oman vapautensa. Oli niitäkin, jotka epäilivät alusta alkaen bolshevikien hyvää tahtoa, mutta enemmistö tahtoi, kuten sanottu, olla ystävällisessä suhteessa uuden tulokkaan kanssa. Tämän todisteeksi luovutettiin karjalaisten hallussa olleista aseista huomattavan paljon näille, vaikka ne olisi, jos määräävässä asemassa olleet silloiset henkilöt olisivat tahtoneet, voitu siirtää Suomeen. Tähän tekoon lienee osaltaan vaikuttanut se seikka, että bolshevikijoukkojen päälliköt vakuuttivat useita eri kertoja, että Karjala saa itse hoitaa omat asiansa, että sen valitsemiin luottamusmiehiin ei kosketa, että he ovat vain tulleet tarkastamaan, ovatko täällä suomalaiset porvarijoukot j. n. e.

2) *Bolshevikien sekaantuminen ja vaikutus maakuntapäivien kulkuun.*

Kysymys siis oli siitä, mihinkä suuntaan maakuntapäivät kallistuvat: kokonaanko houkuttelevaan bolshevistiiseen, vai puhtaasti karjalaiseen. Taistelu, sanoisimmeko Karjalan ensimmäinen oikeustaistelu, oli kiivas. Tästä on kokonaista 27 kokouksen pöytäkirjan pykälää hyvänä todisteena. Muutamia selventäviä kohtia mainittakoon muistiinpanojeni mukaan niistä tässä. Jo aikaisemmin on mainittu, että bolshevikit olivat järjestäneet kunnantalolle jo ennen maakuntapäivien alkamista säännölliset agitatsioonitilaisuudet, joissa he vuoronperään venäjäksi puhuivat aatteittensa puolesta. Samaa tempua he aikoiivat käyttää myöskin maakuntapäivillä ja käyttivätkin alkupäivinä erittäin kiihkeästi. Heille nimittäin myönnettiin puheoikeus kokouksessa. Tämän tietäen puhuivat ja teroittivat kokouksen alussa sekä kokouksen puheenjohtaja että Repolan kunnan edustaja, miten tärkeää on kaikesta painostuksesta huolimatta, että jokainen edustaja pysyy lujana karjalaisena. Yleensä voidaankin sanoa, että karjalaisuus ilmeni edustajissa paljoa voimakkaampana kuin oli osattu aavistaa edeltäpäin. Joukossa tosin oli niitäkin, jotka mukaantuivat sinne ja tänne sitä mukaa, oliko bolshevikit päätöstä tehtäessä läsnä, mutta mitä pitemmälle kokousta jatkettiin, sitä harvalukuisemmaksi näiden joukko kävi ja lopulta olivat kaikki bolshevikkeja vastaan. Erityisenä sivuseikkana on tunnistettava, että punaosaston päällikkö Aleksandroff oli sivistynyt mies ja osasi suhtautua oikealla tavalla tilanteeseen. Hän vakuutti kokouksen alussa pitämässään voimakkaassa puhessaan, ettei laittomuuksia tapahdu ja että maakuntapäivät saadaan rauhassa pitää sekä että edustajat säilytetään koskemattomina. Hän pitikin lupauksensa. Tosin silloinkin laittomuuksia tapahtui, mutta nähtävästi hän oli voimaton niitä estämään. Myöhemmät tiedot ovat kertoneet, että hän sai sitten Kemissä hengellään maksaa

hyväntahtoisuutensa Karjalaa kohtaan. Erikoisesti on mainittava, että vaikka hän usein oli läsnä kokouksessa ja seurasi tulkkinsa kautta lausuntoja ja päätöksiä, ei hän kertaakaan sekaantunut kokouksen menoon. Päinvastoin hän yksityisesti lausui ihmettelynsä siitä hyvästä järjestyksestä ja järkevistä puhevuorojen käytöstä, mitä hän kuuli ja näki. Sen sijaan oli pari aunukselaista varsinaista agitaattoria, jotka olivat valmiit sekaantumaan kokouksen menoon auliisti. Eivät miehet — Sonnikoff ja Mihailoff nimiltään — osanneet karjalaa puhua, vaan tuli sekaisin venäjää ja karjalaa. Niinpä mainittu Sonnikoff heti ensi päivänä esitti venäjänkielisen Kemissä tehdyn valtakirjan, jonka nojalla hän tahtoi olla edustajana kokouksessa. Kokous yksimielisesti hylkäsi valtakirjan. Kun sanotussa Sonnikoffin valtakirjassa oli muiden mukana Uhtuan kunnan valtuuston leima, päätettiin ottaa samalla selkoa, miten tämä leima oli joutunut bolshevikien käsiin.

Seuraava päivä oli murheen päivä bolshevik-agitaattoreille. Ensiksikin tuli ilmi, että bolshevikit olivat väkisten ottaneet Uhtuan valtuuston puheenjohtajalta leimasimen. Tieto tästä herätti yleistä paheksumista. Tämän jälkeen seurasi päiväjärjestyksessä kysymys Karjalan suhtautumisesta Venäjän valtakuntaan. Ennenkuin käytiin tähän asiaan käsiksi, sai mainittu agitaattori pitää puolitoista tuntia kestävän puheen bolshevikiaatteista. Tulos tästä esityksestä oli aivan toinen kuin bolshevikit odottivat. *Maakuntapäivät nim. aivan yksimielisesti päättivät, että Karjalan on päästävä irti Venäjästä.* Tämä kokonaan yksimielinen päätös on sitäkin huomattavampi kun bolshevikien taholta koetettiin sekä houkutuksilla että uhkauksilla saada maakuntapäivämiesten mielet puolelleen. Uhkauksena oli kylässä täysin asetettu punasotilasosasto ja agitaattorit suorastaan uhkasivat väkivallantöillä, ellei totella. He saattoivat myöskin käyttää asetettuja miehiä tarkoituksiinsa, kuten Uhtuan valtuuston sinetin väkivaltainen otto osoittaa. Toiselta puolen agitaattorit puheissaan lupasivat kaikkea mahdollista hyvää, jos heidän komentoaan totellaan. Sen verran kumminkin oli bolshevikkeilla menestystä, että kolme edustajaa päätöstä tehdessä tahtoi »toivomuksena» ilmituoda Karjalan kansan halun irtipäästä Venäjästä toisten kaikkien tahtomalla suoraan sen vaan »ilmoittaa». Myöskin samassa päätöslauselmassa olevaa julkilausumaa »vaatimusta» bolshevikijoukkojen poistumisesta Karjalasta puolustivat kaikki muut, paitsi 12, jotka mieluummin olisivat »pyytäneet» näiden poistumista. Näillä sanamuodoilla ei luonnollisesti ole mitään merkitystä itse päätökseen. — Vähään aikaan tämän jälkeen eivät bolshevikit voineet sanottavasti tarttua kiinni kokouksen menoon. Mutta toisen kokouspäivän iltana juuri kokouksen päättyessä saapui Sonnikoff ja luki paperipalasesta muka sähkösanoman, missä ilmoitettiin, että Saksan ja Indian alemmat kansankerrokset ovat päässeet luokkataistelussa voitolle. Hän ehdotti samalla, että koska Karjalassa on etupäässä työtätekevää väestöä ja tämä kokous on tämän köyhän kansan edustus-

laitos, niin lähetettäisi kokouksen puolesta onnitelussähkösanomat näihin maihin saatujen voittojen johdosta. Ei hän ilmoittanut, mistä hän oli saanut nuo tiedot ja kun samana päivänä Suomesta tulleissa sanomalehdissä oli päinvastaisia tietoja, ei oikein uskottu S:n ilmoituksiin. Esityksellä oli kumminkin siksi suuri vaikutus kokousmiehiin, että annettiin eräälle ennen valitulle komitealle tehtäväksi laatia vastaus-sähkösanomat, jos ilmoitetut tiedot osoittautuivat tosiksi. Onnitelussähkösanomat jätettiin laatimatta ja kokous hyväksyi tämän. — Seuraavana päivänä otettiin käsiteltäväksi kysymys kansalaisyhteisyyden myöntämisestä. Tällöin saapuvilla olleet bolshevikit kovasti puolsivat sitä, että kaikille on annettava, tulipa heitä miten paljon ja mistä tahansa, heti täydet kansalaisyhteisyydet. Tämä kanta yksimielisesti hyljättiin. — Parin päivän perästä lähetti S. maakuntapäiville kirjelmän, missä hän vaati luetteloa Karjalan asukuntoisista miehistä. Kokous kieltäytyi jyrkästi tehtävästä sillä perusteella, että mainitulla herralla ei ole mitään oikeutta sekaantua Karjalan asioihin. — Näiden vastoinkäymistensä takia agitaattorit laimenivat toimesaan yhä enemmän, mutta eräänä kokouspäivänä tulee taas Mihailoff-niminen agitaattori ja neuvostojen perustaja kokoukseen ja ilmoittaa, että hän oli saanut määräyksen perustaa Karjalan eri kyliin neuvostoja eli soviettoja. Kokous ei ottanut asiaa käsiteltäväkseen sellaisenaan, vaan ryhdyttiin keskustelemaan, miten saataisiin leipäkysymys Karjalassa järjestetyksi. Lopuksi päästiin sellaiseen tulokseen, että kokouksen puolesta lähetetään henkilö yhdessä mainitun Mihailoffin kanssa Kemiin esittämään kokouksen päätöstä Neuvosto-Venäjän joukkojen poistamisesta karjalaiselta alueelta, jolloin myös elintarpeiden saanti on Suomesta vapaa. — Kylällä taloissa rupesivat bolshevikit senjälkeen, kun eivät onnistuneet maakuntapäivillä tehtävissään eikä myös heidän agitatsioniluentojaan kuulemaan enää käskyistä huolimatta tullut ketään, levittämään huhuja maakuntapäivien hajoittamisesta, punaisen lipun nostamisesta maakuntapäivätalon harjalle, muutamien toimihenkilöiden vangitsemisesta y.m. Näiden huhujen johdosta otettiin tämä asia kokouksen käsiteltäväksi. Tällöin päätettiin jyrkästi ja yksimielisesti, että jos jotain tällaista tapahtuu, niin kokous ne yhtenä miehenä tahtoo torjua. — Bolshevikijoukot olivat alkaneet vähin erin siirtyä Uhtualta ja sen rajakylistä Kemiin päin, mutta osa näistä itsepintaisesti yhä lojui Uhtualla. Kun saatiin varma tieto, että kaikki edellä mainitut joukot olivat saaneet määräyksen poistua Vienan-Karjalan väliaikaisen Toimikunnan alueelta, eivätkä Uhtualla olevat lähtöään kiirehtineet, niin annettiin kokouksen puolesta näille suoranainen määräys pikaisesta poistumisesta, jota käskyä nämä myöskin tottelivat. — Näin oli tällä kertaa päästy näistä epämiellyttävistä vieraista, joista osa todella yritti voitavansa vaikuttaakseen kokouksen päätöksiin siinä kumminkaan onnistumatta.

3) Maakuntapäivillä ilmitulleet bolshevikilaittomuudet.

Vaikka bolshevikijoukkojen päällikkö piti joukkoansa ankarassa kurissa niin ettei silloin tapahtunut suurempia vahinkoja, tuli kumminkin esille maakuntapäivillä yhtä ja toista, joita kokouksen täytyi välikysymyksinä käsitellä. Aikaisemmin on jo tullut mainituksi Uhtuan valtuuston leimasimen joutuminen laittomalla tavalla bolshevikien käsiin, jota leimasinta he sitten käyttivät mo-

nissa julistuksissaan. Myöskin puhelinlangan katkaiseminen on tullut kertomukseni alussa mainituksi. Mutta myöhemmin katkaistiin tämä johto uudelleen, jonka vuoksi maakuntapäivät päättivät sen korjauttaa. Siitä ei kumminkaan ollut hyötyä, sillä Vuokkiniemellä olevat punasotilaat estivät puhelut Raatteeseen. Tämän johdosta päättivät maakuntapäivät lähettää bolshevikiosastopäällikön luvalla lähetin Raatteeseen tietoja viemään. Tästä matkasta oli luonnollisesti yhtä ja toista muutakin hyötyä. — Kokouksen aikana olivat bolshevikit keränneet vuokkiniemäläisten hevosia useita kymmeniä, joita he samoin kuin näiden hoitajia pitivät syömättöminä useita vuorokausia. Epäkohdan poistamiseksi maakuntapäivien puolesta lähetetystä kirjelmästä olikin sitten se hyöty, että osa näistä päästettiin koteihin, ja toisille ruvettiin antamaan jonkinverran muonaa. — Aikaisemmin on myöskin mainittu, että karjalaisten aseita joutui bolshevikien saaliiksi. Tähän olivat osaksi karjalaiset itsekin syypäät, kun he hyvässä uskossa luovuttivat ne bolshevikille, jotka veivät ne luonnollisesti mukanaan. Mutta he veivät paljon muutakin, jotka eivät kuuluneet aseisiin. Sellaisia olivat: sukset, vaatteet, hevosenkengät y.m., joita oli huomattavasti. Näiden väkivaltaisuuksien johdosta laadittiin Neuvosto-Venäjän hallitukselle lähetettäväksi paheksumis- ja vastalausekirelmä maakuntapäivien puolesta. Lopuksi kirjelmässä vaadittiin anastetut tavarat palautettaviksi ja lausuttiin toivomus, ettei tämänlaista menettelyä tulisi jatkamaan. — Maakuntapäivät myöskin päättivät koettaa saada bolshevikien vangitsemat tai muulla tavalla Venäjälle joutuneet karjalaiset vapaiksi.

Se hyvä usko, mikä alussa varsin monella oli bolshevikien nähden, heikkoni heikkonemistaan. Vaikka siis ei väkivaltaa käytetty maakuntapäiviä kohtaan, niin monella muulla tavalla osoittivat vieraat, mitä väkeä he oikeastaan olivat. Ja vaikka he nyt poistuivatkin Toimikunnan alueelta ja vakuuttivat rauhaa, niin oli kumminkin peljättävissä, että he eivät Karjalaa rauhaan jätä. Senvuoksi maakuntapäivät velvoittivat valitsemansa hallituksen heti kutsumaan maakuntapäivät koolle, jos vaara uhkaa vihollisen puolelta. Samalla velvoitettiin jokainen tekemään tehtävänsä ja tukemaan hallitusta vaaran uhatessa. ✓

4) Maakuntapäivien suhde Venäjään.

Aikaisemmin on jo tullut mainituksi, että maakuntapäivät selvin sanoin ilmaisivat kansantahdon olevan päästä irti Venäjästä. Samalla käsitettiin, että tämän ja muiden kokouksessa esille tulleiden asiain takia on päästävää neuvotteluihin Venäjän vallassaolijain kanssa. Siksi päätettiin heti lähettää lähetystö Moskovaan. Yleensä toivottiin, että Neuvosto-Venäjä suhtautuu suopeasti Karjalan pyrkimyksiin ja että selviinnyttään asioissa rauhallisin keinoin. Myöhempi aika osoitti, että tämä toive ei pitänyt paikkaansa. On myöskin tullut mainituksi, että kansalaisyhteisyyksien myöntämisestä keskusteltaessa ei voitu hyväksyä bolshevikien ehdotusta niiden rajattomasta saannista, koska juuri siinä peljättiin, huomioonottaen karjalaisten vähälukuisuus, venäläistä vaaraa. —

On oltu eräiltä tahoilta varsin kärkeäitä huomauttamaan siitä, että muutamat Uhtualla tehdyt päätökset ovat ristiriidassa keskenään. Tällöin on vedottu Karjalan valtiollista asemaa koskeviin päätöksiin. On huomau-

tettu, että kun ensin maakuntapäivät päättivät, että kansan on saatava äänestyskseen ratkaista valtiollisen tulevaisuutensa, niin sen ei olisi pitänyt päättää Karjalan itsenäisyydestä, kuten maakuntapäivät tekivät. Emme suinkaan tahdo kieltää, etteikö tässä olisi menty aikaansa edelle, s. o. että lausuttiin toivomus ja selvä päämäärä Karjalan valtiollisesta tulevaisuudesta, ennenkuin kansa oli saanut äänellään tästä ratkaista. Tähän päätökseen on kumminkin ollut aihetta. Karjalan itsenäisyyspyrkimys julkituottiin jo toista vuotta aikaisemmin Kemin kokouksessa. Se oli varsin voimakkaana kansan tahtona nytkin ei ainoastaan Vienassa, vaan myöskin Aunuksessa. Kun kerran maakuntapäivät päättivät irtautua Venäjältä, oli silloin edessä kaksi vaihtoehtoa: joko pyrkiä itsenäiseksi valtakunnaksi niin mahdottomalta kuin se näyttikin tai liittyä erinäisillä ehdoilla Suomeen. Suomeen liittymisen tarpeellisuutta ei ainakaan silloin Karjalassa kyllin selvästi käsitetty ja kansan pyrkimyksen salaamisesta tuskin olisi hyötyä ollut. Tähän itsenäisyystoivomuspäätökseen vaikutti toinenkin seikka. Heti nimittäin kun maakuntapäivät päättivät Karjalan irtautumisesta Venäjältä, rupesivat bolshevikit levittämään sellaista huhua, että Karjala liitetään ilman muuta Suomeen, että sen metsät viedään Suomen porvareille j. n. e., mikä oli järjetöntä jokaisen ajattelevan ihmisen mielestä, mutta mikä saattoi helposti pystyä yksinkertaiseen ihmiseen. Varsinkin radan varrella oleville oli tämä asia suurena kompastuksena. Siksi tahdottiin torjua bolshevikien levittämä valhe ja parhaiten sen luultiin tapahtuvan siten, että maakuntapäivät ilmoittivat pyrkivänsä Karjalan itsenäisyyteen. Ainakin Venäjään nähden oli maakuntapäivien kanta selvä.

5) Maakuntapäivien suhde Suomeen.

Yleensä ilmeni maakuntapäivillä kiitollisuus Suomea kohtaan kaikesta siitä avustuksesta, mitä Karjalan kansa siltä oli saanut. Tosin aluksi eräät kokousmiehet ajattelmattomuudessaan saattoivat sanoa sellaista, että Suomessa on kaikki niin vanhoillista ja huonoa, ettei siltä kannata Karjalan oloja järjestäessä esimerkkejä ottaa, mutta lopulta nämäkin myönsivät erehtyneensä. Jo kokouksen alussa Toimikunnan puheenjohtajan toimintakertomusta seuranneessa keskustelussa lausuttiin useissa puhevuoroissa kiitollisuus Suomelle sen antamasta avustuksesta. — Seuraavana päivänä päätettiin lähettää ensin Suomen Hallitukselle tilannetta selvittävä sähkösanoma ja sitten lähetystö Helsinkiin. Myöhemmin päätettiin lähettää kiitossähkösanoma myöskin Suomen eduskunnalle. — Bolshevikit ovat väittäneet, että Uhtuan maakuntapäivien päätöksiin ovat suomalaiset vaikuttaneet. Miten perusteeton tämä väite on, osoittaa se, että ne muutamat suomalaiset, jotka olivat Toimikunnan palveluksessa, olivat jo ennen kokouksen alkamista siirtyneet Suomeen. On myöskin aikaisemmin tässä kertomuksessa ilmennyt, että Suomessa olevien karjalaisten valitsevat edustajat eivät olleet kokouksessa saapuvilla eivätkä edes Karjalan rajojen sisäpuolella, koska he juuri pitivät parempana, että Karjalan karjalaiset itse saavat vapaasti päättää asioistaan. Ainoa kokouksessa ollut henkilö, josta kenties voidaan jotakin sanoa, oli allekirjoittanut. Edustinhan kokouksessa sellaista karjalaista kuntaa, joka oli aikaisemmin päättänyt liittyä Suomen suojeluksen alle. Tosin läsnäoloni ei paljoo merkinnyt senkään takia, että en otta-

nut osaa mihinkään äänestyksiin. Vasta kahtena viimeisenä kokouspäivänä oli pari Toimikunnan palveluksessa olevaa suomalaista henkilöä läsnä kokouksessa. Nämä lausuiivat puheissaan, senjälkeen kuin kaikki asiat oli loppuun käsitelty, miten suurimerkityksellisiä nämä maakuntapäivät ovat olleet sekä itse Karjalalle että kaikille vapautteen pyrkiville Suomen sukuisille kansoille ja miten Suomen kansa myötätunnolla seuraa Karjalan vapauspyrkimyksiä. Nämä puheet herättivät yleistä hyväksymistä. — Painostus tapahtui kokousmiehiin erikoisen voimakkaasti juuri venäläisten taholta, mutta siitä huolimatta kokouksen päätökset tehtiin vain Karjalan etua ja tulevaisuutta silmällä pitäen ja kiitollinen mieli vallitsi Suomea kohtaan. Tosin kokouksessa ei tuotu selvästi julki sitä ajatusta, että Karjala mahdollisesti tulevaisuudessa liittyisi Suomeen, mutta sehän ei silti merkitse vihamielisyyttä. Karjalankin kansa tarvitsee valtiollista kehitystä voidakseen iskeä kulloinkin siihen, mikä vie varmemmin onnelliseen lopputulokseen. Mielestäni se iski tällä kertaa oikeaan.

6) Kokouksen suhde Karjalaan.

Syksyllä v. 1919 olivat Karjalan kuntain edustajat valinneet väliaikaisen Toimikunnan asioitaan hoitamaan. Vaikeuksista huolimatta oli tämä saanut varsin monta hyvää asiaa alulle ja tyytyväisyys oli yleinen. Mutta toimikunta käsitti samalla, että toimihenkilöiden on saatava varmempi pohja toiminnalleen kuin mitä sillä oli. Sen vuoksi ryhdyttiin valitsemaan edustajia Uhtualla pidettävälle maakuntapäiville. Vaalit olivat yhtäläisiä ja salaisia. Niihin sai ottaa osaa jokainen 18 vuotta täyttänyt karjalainen mies tai nainen. Kustakin kunnasta siis valittiin demokraattisilla perusteilla kyvykkäimmät miehet Karjalan asioista päättämään. Nämä maakuntapäivät siten edustivat koko Karjalan kansaa ja kansa uskoi näihin valitsemiinsa luottamusmiehiin. Tämän käsittivät myöskin maakuntapäivämiehet. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta he käyttäytyivät arvokkaasti ja järkevästi. Yksin Karjalan kansan nykyisyyttä ja tulevaisuutta silmällä pitäen tehtiin siellä päätökset. Tuntui oikeata Karjalan kansan sydämen sykinää tässä tilaisuudessa. Kaikki olivat samanarvoisia, sääty- ja luokkaeroitusta ei ollut, niinkuin sitä ei Karjalassa ole olemassakaan. Maakuntapäivämiehet tiesivät, keitä he edustivat. Kokouksen kestäessä koetettiin olla eri pitäjien kanssa niin läheisessä yhteydessä kuin suinkin mahdollista. Tietoja saapui eri kunnista ja väärin tietojen poistamiseksi maakuntapäivien puolesta lähetettiin asiain kulusta ympäri Karjalaa painettuja julkaisuja. Heti kun saatiin hyviä tietoja, silloin kohotettiin eläköönhuuto Karjalalle. Toisinaan taasen kajahti jokin karjalainen laulu, useimmiten iltaisin, kun kokous oli loppunut.

Itse päätöksetkin olivat tehdyt puhtaasti Karjalan oloja ja tulevaisuutta varten. Niitä tehdessä ei noudatettu vanhoja epäkäytännöllisiä ja koko kansaan nähden vahingollisia periaatteita, mutta ei myöskään seurattu äärimmäistä vapaamielisyyttä. Tehtyjä päätöksiä silmällessä huomaa, miten sentään tämä miltei kokonaan koulusivistystä saamaton edustajisto saattoi luoda suunnan tulevaisuudelle verrattain demokraattisissa puitteissa. Ajateltakoon vain seuraavia päätöksiä: päätös Karjalan valtiollisesta asemasta; uuden hallituksen järjestely, jossa läheinen vuorovaikutus eri kuntien kanssa on huomattava; maa- ja

metsäomistusolojen järjestely sellainen, että sekä valtion että kuntain ja yksityisten edut ovat tulleet huomioon otetuiksi; kauppatoiminta kokonaan osuustoiminnalliselle pohjalle; kirkolliset olot kansanvaltaisemmiksi; Karjalalle oma hiippakunta ja lähentymistä Viipurin eli Suomen kreikkalaiskatoliseen hiippakuntaan sekä täysi uskonvapaus; koulupakko, opetus äidinkielliseksi ja vapaa valistustyö voimakkaaksi; suunnitelmat vakuutuslaitosten, kulkuneuvojen ja terveydenhoito-olojen järjestämisestä; toimenpiteet maanviljelyksen edistämiseksi; oikeuden käyttöön Suomen laki, ja kunnallisten asiainhoito uudenaikaisemmaksi.

Suuressa maailmassa ei kenties näille päätöksille suurtakaan merkitystä annettane. Karjalalle ne sentään merkitsevät paljon. Tämä voidaan sanoa sitäkin suuremmalla syyllä, kun ottaa huomioon, millaisessa asemassa oltiin näitä päätöksiä tehdessä. Maakuntapäivät alkoivat työnsä toivolla ja pelolla, mutta sittenkin horjumattomina siinä vakaumuksessa, että työtä tehtiin karjalaisessa hengessä itsemme ja tulevien sukupolvien hyväksi. Ne päättyivät huhtikuun 1 päivänä kestätyään kymmenen päivää.

6) Maakuntapäiväjuhlat.

Koko viikon oli kestänyt maakuntapäiviä, mutta oli vielä muutamia asioita, joita täytyi lykätä seuraavan viikon alkuun, kun ei niitä keritty käsitellä. Välillä olevana sunnuntaina päätettiin sitten yhtäkkiä pitää juhlat. Allekirjoittanut oli suunnitellut paluumatkansa alkavaksi lauantai-iltana, mutta keskeneräiset kirjoitustyöt ja mainittu juhla siirsivät lähtöni sunnuntai-illaksi. Näiden loppukiireitten vuoksi en huomannut panna muistiin suoritettua ohjelmaa, mutta runsas se kaikessa tapauksessa oli. Ainakin seuraavat henkilöt pitivät tilaisuudessa puheita: Y. Lesonen, P. Kontu ja H. Sinikivi sekä A. ja V. Keynäs. Runoja esittivät A. Vierma ja V. Keynäs, ensisimainittu itse kirjoittamansa. Eri ohjelmanumeroita oli parisenkymmentä. Huoneet olivat tupaten täynnä väkeä. Joukossa oli paljon paikkakunnan naisia. Myöskin oli aika paljon bolshevikisotilaita, joiden joukossa oli muutamia alapitäjien karjalaisia miehiä. Kokous oli innostuttava ja oli kuuloni mukaan vieraisiinkin tehnyt valtavan vaikutuksen. Eihän se ihme ollutkaan, sillä omat Karjalan laineiden vyöryt löivät voimakkaasti ja niissä oli oman sydämen tykintää, kotoista tuntua enemmän kuin koskaan ennen pidetyissä heimojuhlissa. — Ikäväkseni minun täytyi lähteä juhlasta kesken, mutta iloisena läksin. Riemuitsin sydämessäni kaikesta siitä, mitä olin nähnyt ja kokenut kuluneen viikon aikana. Ihminen elää vain kerran suurta hetkeä ja onnellinen se, joka on edes vähäsen saanut vaikuttaa ja olla mukana historiaa luomassa, historiaa, tekoja, joista silloin uskoimme paljon hyvää ja jotka tulevat, takatalvesta huolimatta, Karjalan vapauden perustuksina pysymään.

Paluumatka.

Toimikuunan hevonen odotti matkalaista asuntoni pihalla. Sinne olivat tulleet myöskin muutamat bolshevikipäälliköt, niiden joukossa Sonnikoff, jonka kanssa olimme usein edellisellä viikolla olleet vastakkain. Kättä tulivat läksijälle pistämään ja S. sanoi: »Sie, velli, olet ylen reipas mushikka, vaan kun et kyllyksi pie köyhän

kansan puolta». Läksijä vastasi: »Vain Karjalan koko kansan etua olen aina ajanut, mutta te venäläiset olette aina meitä karjalaisia pettäneet ja sen vuoksi emme nytkään voi teihin uskoa».

Sinne jäivät toiset; yksin läksin, mutta en selkosien halki Repolaan Niikkana-ukon kanssa metsoja ampumaan, kuten olimme sopineet, vaan suoraan kiireesti Helsinkiin. Arvelin nukkuvani heti reessä, mutta unta ei tullut. Oli voimanponnistuksia kysyvä viikko takana, jolloin öillä jatkettiin päiviä toisinaan kaksinkertaisiksi, mutta väsymystä ei tuntunut. Tapaukset kulkivat ohitseni ajatuksissani, toinen toistansa merkillisempinä. Oli kuin kaunistu unta olisin muistellut, ihania näkyjä nähty. Ja yhä uusia tulvi: Muistatko, tuli mieleeni, miten eräänä viime viikon iltana sukset varustit ja tien katsoit, jos niinkuin kiire tulisi; tai erästä iltana, kun olit jo ruvennut kirjoitustöihin toisten vedellessä unia, kuinka koko maailma näytti punaiselta. Kaikki heräsivät ja menivät ulos katsomaan merkillistä luonnonilmiötä. Tosiaan merkilliset, aivan punaiset revontulet, jotka läksivät ylhäältä keskuksesta ja hajaantuivat säteettäin joka suunnalle, enimmän kumminkin itään. Sinne ne lopuksi häipyivät ja vaalenivat kokonaan; muistatko, mitä kaikkia arveluita sen johdosta miesjoukosta kuului ja mitä kaikkia muita asioita pohdittiin; Ja sitten eräänä yönä odotit vangitsijoita, sillä sellainen huhu illalla kulki, mutta miten saatoit olla rauhallinen, kun tiesit joka miehen olevan puolellasi; Entäs sitä, kun naiset kuljettivat vaatekopissaan Toimikunnan arkistoa pienissä erissä varmoihin paikkoihin sen pelon takia, että ne väkivalloin otettaisiin; tai sitten omaa

VAASAN KUTOMO OY.

VAASA

SUOSITTELEE HYVIN
TUNNETTUJA TEOKSIAAN:

Kylpyvaippa-kankaita
Kylpylakanoita
Pellav. pyyhekankaita
Pöytäliinoja
Ikkunaverhokankaita
Jouhiliinaa y.m.

Kaikki värit ovat
pesun- ja valonkestäviä

Arvoisille lehtemme ystäville, lukijoille, avustajille ja ilmoittajille pyydämme ystävällisesti ilmoittaa, että tästedes voinee lehtemme ilmestyä säännöllisesti kunkin kuu-kauden alussa. Olisimme kiitollisia, jos ne arvoisat tilaajat, jotka eivät ole lehtemme tilausmaksua suorittaneet, tekisivät sen lähiaikoina ehkä sopivimmin postiosoitukse-
sena. Mielellämme myös julkaisemme lehde-
ssämme Karjala-aiheisia tai muita isänmaallisia kirjoituksia ja mak-
samme julkaistuista kirjoituksista pienen kirjoituspalkkion.

huoltasi, kun kirjoitit pöytäkirjoja kokouksesta kolmisen kappaletta, jotta ainakin yksi niistä joutuu ihmisten ilmoille. Muistan, muistan, sanon itselleni, muistan paljon muutakin. — — —

Hevonen pysähtyi. — Nytkö jo täällä Jyväskylän Pitkässäperässä — »hauen suolen soilukassa», on tapana naisten lisätä. Keskellä yötä siis herätimme ihmiset, kaukaiset sukulaiseni, joita en menomatalla tavannut, mutta joita tahdoin tavata. Niin, sieltä uunin päältä laskeutuu täti-vanhus, yli 80-vuotias kaulassani riippuu ja ilosta, jälleennäkemisestä itkee. Iloitsee raukka muitten lapsista. Omat pojat, jotka aikanaan pitivät Malakie-tädistä, isoäitivainajani siskosta, äidistään hyvän huolen, kun olivat kauppiaina Suomessa. Mutta he ovat toinen toisensa jälkeen kuolleet ja akkariepu kulkee kylässä ollen kumminkin enimmäkseen tyttärensä Tatjanan luona Pitkässäperässä, jossa nyt olin. Täti-raiska hätäilee ja haakee keskellä yötä poimimiaan marjoja aitasta. Niitä hän vieraalleen tarjoo ja vastuksistani huolimatta piti minun koko »stautsallinen» noppia suuhuni. Ylen äijä on hänellä kerrottavaa iloja ja suruja. Kyyneleitä tulee omiin silmiinikin muistelllessani lapsuuteni aikoja, jolloin minäkin, pieni orpo, olin tädin vieraanvaraisessa kodissa. — — —

Iljenellä on Ylä-Kuittijärven selkä ja kelpaa sitä pitkin hevosen hölkytellä. Pian olin syntymäkodissa Vuokkiniemellä ja vaivuin sikeään uneen. — Bolshevikit olivat poistuneet kylästä ja vieneet yhtä ja toista mennessään. Minun ja isä-ukon sukset olivat myös vieneet. Olin vähän pahoillani suksistani, sillä olin ne Pohjanmaalta vie-

Kevyttä.

7 MILJ. MIESTÄ PUUTTUU VENÄJÄN NAISILTA.

Neuvostoliitossa suoritettujen väestönlaskennan yhteydessä on päädytty siihen masentavaan tulokseen, että maassa vallitsee suuri miesten puute. Missään muualla maailmassa ei ole näet niin suurta naisenemmistöä kuin Neuvostoliitossa. Siellä on 88,8 milj. naista ja 81,6 milj. miestä. Ero on toisin sanoen n. 7 milj. Syynä tähän on se, että kuolevaisuus on miesten keskuudessa paljon suurempi kuin naisten. Väestönlaskentaluvuissa kuvastuvat myös viimeaikaisten suurten »puhdistustoimenpiteiden» seuraukset. Tuhannet miehet ovat saaneet surmansa tai joutuneet vankiloihin, pakkotyölaitoksiin tai Moskova—Volga-kanavan rakennustöihin. Suuren miesten puutteen takia on venäläisnaisten yhä vaikeampi päästä naimisiin, minkä vuoksi naimattomien naisten lukumäärä onkin tuntuva. Näihin lukuihin on lisättävä ne kymmenettuhannet lesket, joiden miehet kaatuivat Venäjän Suomea vastaan alottamassa valloitusodassa.

— Viettelijätär puutarhurille: Maailman ensimmäisellä puutarhurilla, Aatamalla, oli vaimo, ja niin teilläkin pitäisi olla. Puutarhuri: Niin ja kuinka kauan hän sai pitää toimensa?

SIINÄ SELITYS.

— On usein yritetty laskea kuun painoa, mutta siinä ei ole koskaan onnistuttu tarkalleen.

— Mikä ihme se on. Kuuhan on joskus suurempi, joskus pienempi.

UUDISTAKAA TILAUKSENNE!

Irteilekattava.

Viena-Aunus

Helsinki Kasarmik. 25 C.

Tilaan Viena-Aunus lehden ajaksi 1. 1. — 31. 12. 40. Tilausmaksu 40 mk seuraa mukana — peritään postietuannilla. (Tarpeeton pyyhittävä).

Nimi:

Arvo:

Osoite:

Niille Karjalan Sivistysseuran vuosijäsenille, joiden jäsenmaksut ovat jääneet sotatilanteen takia viime vuodelta suorittamatta, pyydämme ystävällisesti ilmoittaa, että niitä otetaan seuran johtokunnan tekemän päätöksen mukaisesti edelleen vastaan.

Seuran sihteeri.

nyt Repolaan ja sitten tänne. Samalla vuokkiniemellä kyytihevosesta sitten tulin Kajaaniin asti.

Heti Suomen puolelle tultuani sain käsiini kajaanilaisia sanomalehtiä, joissa, varsinkin työväenlehdessä, oli aivan hullunkurisia tietoja Uhtuan kokouksesta. Väitettiin ja selostettiin siinä suoraan, miten kaikki päätökset ovat tehdyt kokonaan kommunistiperiaatteiden mukaisia j.n.e. Myös sen takia, että porvarilehdissäkään eivät tiedot olleet tarkkoja, oli matkani Helsinkiin tärkeä. Olikin hyvä, että kiirehdin menoani, sillä ulkoministeri Holsti oli juuri lähdössä Lontooseen ja Pariisiin, joten hän saattoi Uhtuan kokouksen päätökset viedä suuren maailman tietoon. Pöytäkirja, joskaan ei lopullinen, oli nim. mukana.

Loppumatkastani Repolaan ei ole erikoista kerrottavaa. Saavuin takaisin lähtöpaikkaani juuri pääsiäiselle eli jälle päivälle, jolloin johtamani laitoksen oppilaat olivat järjestäneet iltaman. Siinä sitten minulla oli tilaisuus repolalaisille kertoa matkani vaiheista ja Uhtuan kokouksen tärkeistä päätöksistä.

Berlinissä, helmikuun 15 p:nä 1921.

W. Keynäs.